

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут
Кафедра іноземних мов і методик їх навчання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О. Б. Жильцов
« 24 » 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ З ІНШОМОВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

для студентів

спеціальності	012 Дошкільна освіта 013 Початкова освіта
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	012.00.01 «Дошкільна освіта» 013.00.01 «Початкова освіта»

Київ 2020

Розробник:

Ситник О.І., доцент кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Ситник О.І., доцент кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Іщенко Т.М., викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри іноземних мов і методик їх навчання

Протокол від 08.01.2020 р. № 6

Завідувач кафедри _____ Н. В. Кошарна

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 012.00.01 Дошкільна освіта

_____.2020 р.

Гарант освітньої програми _____ О.А. Половіна
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 013.00.01 Початкова освіта

20.01.2020 р.

Гарант освітньої програми _____ Г.Л. Бондаренко
(підпис)

Робочу програму перевірено

_____.2020 р.

Заступник директора _____ М.А. Машовець
(підпис)

Пролонговано:

на 20_/20_н.р. _____ . (_____).. «__»__20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20_/20_н.р. _____ . (_____).. «__»__20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20_/20_н.р. _____ . (_____).. «__»__20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20_/20_н.р. _____ . (_____).. «__»__20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

Розробник:

Ситник О.І., доцент кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Ситник О.І., доцент кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Іщенко Т.М., викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри іноземних мов і методик їх навчання

Протокол від 08.01.2020 р. № 6

Завідувач кафедри _____ Н. В. Кошарна

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 012.00.01 Дошкільна освіта

___.__.2020 р.

Гарант освітньої програми _____ О.А. Половіна
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 013.00.01 Початкова освіта

___.__.2020 р.

Гарант освітньої програми _____ Г.Л. Бондаренко
(підпис)

Робочу програму перевірено

___.__.2020 р.

Заступник директора _____ М.А. Машовець
(підпис)

Пролонговано:

на 20_/20_ н.р. _____ . (_____).. « ___ » 20__ р., протокол № ___
(підпис) (ПБ)

на 20_/20_ н.р. _____ . (_____).. « ___ » 20__ р., протокол № ___
(підпис) (ПБ)

на 20_/20_ н.р. _____ . (_____).. « ___ » 20__ р., протокол № ___
(підпис) (ПБ)

на 20_/20_ н.р. _____ . (_____).. « ___ » 20__ р., протокол № ___
(підпис) (ПБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	англійська	
Загальний обсяг кредитів/годин	3/90	
Курс	3	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	-	3
Обсяг кредитів	-	3
Обсяг годин, в тому числі:	-	90
Аудиторні	-	42
Модульний контроль	-	6
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	-	42
Форма семестрового контролю	-	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча навчальна програма розроблена на основі навчальної програми з дисципліни «Практикум з іншомовної міжкультурної комунікації», призначеної для студентів денної форми навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Протягом курсу студенти мають засвоїти основні поняття і категорії системи сучасної англійської мови, сформувати навички та вміння необхідні для іншомовної міжкультурної комунікації.

Мета курсу полягає у іншомовній підготовці висококваліфікованих фахівців для здійснення іншомовної міжкультурної комунікації. Цей навчальний курс орієнтований не лише на мовленнєву підготовку сучасного студента, а й на формування у нього лінгвокраїнознавчої компетенції, що відповідає запитам сучасного суспільства.

Завдання курсу:

- ознайомлення з основними термінами та назвами реалій історичного, політичного та культурного життя Великої Британії, США, Канади та інших англійських країн;
- надання базових лінгвістичних знань про мовні особливості англійських реалій з метою заохочення студентів до науково-пошукової роботи, пов'язаної з лінгвокультурологічним аспектом їх реалізації, яка може мати форму окремих наукових статей, наукових робіт, дипломних та магістерських досліджень;
- формування дослідницьких навичок: пошук, відбір, систематизація та аналіз інформації, робота з першоджерелами, оформлення і публічна презентація проєктів;
- навчання студентів аналізу лінгвокраїнознавчих текстів як у лінгвокультурологічному, так і мовному аспектах;
- розвиток та розширення світогляду студентів у культурологічному аспекті за рахунок створення достатнього рівня лінгвокультурологічної компетенції через актуалізацію, відбір, семантизацію та систематизацію мовних одиниць-реалій у межах британського, американського та канадського варіантів англійської мови.

Результати навчання за дисципліною

- володіє основною інформацією про англійські країни, їх особливості та відмінності;
- знає іншомовний матеріал визначений робочою програмою навчальної дисципліни;
- спілкується іноземною мовою в усній та писемній формах відповідно до тем визначених робочою програмою навчальної дисципліни;
- демонструє рівень спілкування іноземною мовою у чотирьох видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, письмі та говорінні);
- розуміє культуру та традиції країни, мова якої вивчається;
- аналізує та критично оцінює інформацію з різних іншомовних джерел;
- використовує базові знання професії у процесі вивчення іноземної мови.

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульний контроль	
3 курс, VI семестр							
Змістовий модуль 1. «English-Speaking World. Англомовний світ»							
Тема 1. Англійська мова – мова міжнародного спілкування. English as an international language.	2			2			
Тема 2. Британський варіант англійської мови. British Standard English.	2			2			
Тема 3. Світові стандарти англійської мови. World standard English.	2			2			
Тема 4. . Сучасні моделі англійської мови. Models of World Englishes	2			2			
Тема 5. Варіанти англійської мови. Американська англійська. Variants of English. American English.	16			2			14
Тема 6. Кібер англійська. Сучасні тенденції електронного листування. Вживання скорочених форм. Cyber English. Texting in English.	2			2			
Тема 7. Англійська мова: сучасні тенденції та перспективи. The English Language: tendencies and perspectives.	2			2			
Модульний контроль	2					2	
Разом	30	-	-	14	-	2	14
Змістовий модуль 2. «Britain and the British. Британія та британці»							
Тема 1. Стереотипи Британії. British stereotypes.	2			2			
Тема 2. Стандарти Британії. British standards.	16			2			14
Тема 3. Британські рекорди та досягнення. British records and achievements.	2			2			
Тема 4. Монархія у Британії. British Monarchy.	2			2			
Тема 5. Королівська династія Британії. British Royal history and modernity.	2			2			
Тема 6. Співдружність країн. The Commonwealth.	2			2			
Тема 7. Британія та Європейський Союз. The UK and the EU.	2			2			
Модульний контроль	2					2	
Разом	30	-	-	14	-	2	14

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульний контроль	Самостійна
Змістовий модуль 3. «Modern Ways of Communication. Сучасні способи комунікації»							
Тема 1. Роль спілкування у сучасному світі. The role of communication in global world.	2			2			
Тема 2. Світові тенденції у спілкуванні. Global communication trends.	16			2			14
Тема 3. Користування телефоном. Повідомлення та переписка. Using the telephone. Texting in English.	2			2			
Тема 4. Онлайн спілкування. Internet communication.	2			2			
Тема 5. Соціальні мережі. Social sites.	2			2			
Тема 6. Написання листа. Writing letters.	2			2			
Тема 7. Вербальне та невербальне спілкування. Verbal and nonverbal communication.	2			2			
Модульний контроль	2					2	
Разом	30	-	-	14	-	2	14
Усього	90	-	-	42	-	6	42

4. Програма навчальної дисципліни

III курс

VI семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. WORLD ENGLISHES (СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ)

Тема 1. English as an international language (Англійська мова – мова міжнародного спілкування)

- The role of English in modern society. Роль англійської мови у сучасному суспільстві.
- English as a second language. Англійська мова як друга мова спілкування.

Література [1; 2; 4; 7; 8]

Тема 2. British Standard English (Британський варіант англійської мови)

- English as a native language. Англійська мова як рідна мова.
- British Standard English. Британський варіант англійської мови.
- The modern trends of British Standard English. Сучасні тенденції Британської англійської мови.

Література [1;3;5;7; 9]

Тема 3. World standard English (Світові стандарти англійської мови)

- English as a foreign language. Англійська мова як іноземна мова.
- World standard English. Світові стандарти англійської мови.

Література [2; 3; 4; 6; 10]

Тема 4. Models of World Englishes (Сучасні моделі англійської мови)

- Models of World Englishes. Світові моделі англійської мови.
- The global factors influence modern English. Світові фактори, що впливають на англійську мову.

Література [2; 3; 4;6; 10]

Тема 5. Variants of English (American, Australian, Indian, etc.) (Варіанти англійської мови)

- Variants of English. Варіанти англійської мови.
- American English, Australian English, Indian English. Американський, австралійський, індійський варіанти англійської мови.
- Main specific aspects of variants of English. Специфіка варіантів англійської мови.

Література [2; 3; 4;6; 10]

Тема 6. Cyber English (Кібер-англійська мова)

- The notion of 'Cyber English'. Поняття «Кібер-англійська мова».
- Modern peculiarities of Cyber English. Особливості Кібер-англійської мови.

Література [1;3;5;7; 9]

Тема 7. Contemporary trends of English (Сучасні тенденції англійської мови)

- Contemporary trends of English. Сучасні тенденції англійської мови.
- Grammar trends of English. Граматичні тенденції англійської мови.
- Spelling and pronunciation trends of English. Тенденції англійської мови у вимові та на письмі.

Література [1; 2; 4; 7; 8]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. BRITAIN AND THE BRITISH (БРИТАНІЯ ТА БРИТАНЦІ)

Тема 8. British stereotypes (Стереотипи Британії)

- English tea. Англійський чай.
- British food. Британська їжа.
- British homes. Британські домівки.

Література [1;3;5; 7; 9]

Тема 9. British standarts (Стандарти Британії)

- The unwritten rules of being British. Неписані закони британців.
- The British Etiquette Rules. Правила поведінки у Британії.

Література [1;3;5; 7; 9]

Тема 10. British records and achievements (Британські рекорди та досягнення)

- The most famous British records. Найвідоміші британські рекорди.
- Historical and modern British achievements. Історичні та сучасні британські досягнення.

Література [1; 2; 4; 7; 8]

Тема 11. British Monarchy (Монархія у Британії)

- The history of British Monarchy. Історія Британської монархії.
- The most famous British Monarchs. Найвідоміші британські монархи.

Література [1;3;5; 7; 9]

Тема 12. British Royal history and modernity (Королівська династія Британії)

- British Royal Family. Королівська сім'я Британії.
- British Royal Dinasty. Королівська династія Британії.
- British Royal traditions. Традиції Королівська сім'ї.

Література [1; 2; 4; 7; 8]

Тема 13. The Commonwealth (Співдружність країн)

- The Commonwealth of English-speaking countries. Співдружність англійськомовних країн.
- The members of the Commonwealth. Члени співдружності англійськомовних країн.
- The rules and traditions of the Commonwealth. Традиції співдружності англійськомовних країн.

Література [1; 2; 4; 7; 8]

Тема 14. The UK and the EU (Британія та Європейський Союз)

- The UK a the member of the EU. Британія як член Європейського Союзу.

- The modern challenges of the UK and the EU. Британія та Європейський Союз сьогодні.
- Література [2; 3; 4;6; 10]*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. MODERN WAYS OF COMMUNICATION (СУЧАСНІ СПОСОБИ КОМУНІКАЦІЇ)

Тема 15. The role of communication in global world (Роль спілкування у сучасному світі)

- Global communication. Спілкування сьогодні.
- The role of communication nowadays. Роль спілкування у сучасному світі.

Література [1; 2; 4; 7; 8]

Тема 16. Global communication trends (Світові тенденції у спілкуванні)

- Modern communication traditions. Сучасні традиції у спілкуванні.
- Traditions and innovations of communication. Традиції та інновації у спілкуванні.

Література [1;3;5;7; 9]

Тема 17. Using the telephone. Texting in English (Користування телефоном. Повідомлення та переписка)

- Telephone communication. Спілкування по телефону.
- Speaking on the phone and messages. Розмова по телефону та обмін повідомленнями.
- Modern trends in texting in English. Сучасні тенденції телефонних повідомлень.

Література [2; 3; 4;6; 10]

Тема 18. Internet communication (Онлайн спілкування)

- Ways of online communication. Способи онлайн спілкування.
- Pros and cons of online communication. Переваги та недоліки онлайн спілкування.
- Main rules of online communication. Правила онлайн спілкування.

Література [1; 2; 4; 7; 8]

Тема 19. Social sites (Соціальні мережі)

- The role of social sites in modern life. Роль соціальних мереж у сучасному житті.
- Social sites rules and traditions. Правила та традиції соціальних мереж.

Література [1;3;5;7; 9]

Тема 20. Writing letters (Написання листа)

- Formal and informal letters. Офіційні та неофіційні листи.
- Writing letters rules. Правила написання листів.
- Writing e-mails. Написання електронних листів.

Література [2; 3; 4;6; 10]

Тема 21. Verbal and nonverbal communication (Вербальне та невербальне спілкування)

- Verbal communication. Вербальне спілкування.
- Nonverbal communication. Невербальне спілкування.

Література [1;3;5;7; 9]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Семестр VI

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	7	7	7	7	7	7
Робота на практичному занятті	10	7	70	7	70	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	10	1	10	1	10	1	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	112	-	112	-	112
Максимальна кількість балів:					336		
Розрахунок коефіцієнта: Залік.					3,36		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Англомовний світ (English-Speaking World)		
Проаналізувати основні відмінності варіантів англійської мови American English and British English. Підготувати та презентувати приклади до кожної категорії.	14	10
Змістовий модуль 2. Britain and the British (Британія та британці)		
Підготувати доповідь та відео з теми «British Lifestyle» Озвучити відео на 3 хв. «British Lifestyle»	14	10
Змістовий модуль 3. Modern Ways of Communication (Сучасні способи комунікації)		
Опрацювати матеріал для доповіді «Global communication trends». Презентувати доповідь «Global communication trends»	14	10
Разом:	42	30

	Критерії оцінювання доповіді з іноземної мови	Кількість балів
1.	Своєчасність виконання роботи.	1
2.	Правильність застосованих граматичних структур	1
3.	Різноманітність застосованих мовних засобів	1
4.	Застосування тематичних лексичних одиниць	2
5.	Презентація проекту (оригінальність, логіка викладу, чіткість, відповідність темі)	5
	Усього	10

6.3. **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання**

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу кожного модуля у формі модульної контрольної роботи, яка полягає у виконанні тестових завдань різного типу з метою підготовки студентів до написання семестрового іспиту.

6.4. **Форми проведення підсумкового контролю та критерії оцінювання**

Підсумковий контроль наприкінці 3 курсу здійснюється у формі заліку.

Загальні критерії оцінювання початкових досягнень студентів

Підсумкова кількість балів	Критерії оцінювання
90-100	ставиться за якісне знання матеріалу в повному обсязі (94% - 100%), вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
82-89	ставиться за знання матеріалу в достатньому обсязі (84% - 93%), вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; Але у відповіді студента не проявлено креативність у розумінні і творче використання набутих знань та умінь.
75-81	ставиться за вияв студентом систематичних знань із дисципліни (74% - 83%), успішне виконання практичних завдань, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки, які можуть бути усунені з допомогою викладача.
69-74	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності(60% - 73%),, поверхову обізнаність передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
60-68	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна (50% - 59%), що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.
35-59	виставляється студентові, що відвідав менше 50% лекційних, практичних та семінарських занять, не склав модульні контрольні роботи у повному обсязі, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, некоректна (35% - 49%), що зумовлюється не сформованими уявленнями про предмет вивчення.
1-34	виставляється студентові, що відвідав менше 25% лекційних, практичних та семінарських занять та не склав модульні контрольні роботи у повному обсязі, відповідь якого відсутня або зовсім не відповідає програмовому змісту дисципліни, що вивчається (1% - 34%), що зумовлюється відсутністю уявлень про предмет вивчення.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

III курс

Семестр VI

Разом: 90 год., практичні заняття – 42 год., самостійна робота – 42 год., модульний контроль – 6 год.

Модулі	Змістовий модуль I							Змістовий модуль II						
Назва модуля	World Englishes							Britain and the British						
Кільк. балів за модуль	112 бали							112 бали						
Практичні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Теми практичних занять	English as an international language (1 бал + 10 балів)	British Standard English (1 бал + 10 балів)	World standard English (1 бал + 10 балів)	Models of World Englishes (1 бал + 10 балів)	Variants of English (1 бал + 10 балів)	Cyber English (1 бал + 10 балів)	Contemporary trends of English (1 бал + 10 балів)	British stereotypes (1 бал + 10 балів)	British standarts (1 бал + 10 балів)	British records and achievements (1 бал + 10 балів)	British Monarchy (1 бал + 10 балів)	British Royal history and modernity (1 бал + 10 балів)	The Commonwealth (1 бал + 10 балів)	The UK and the EU (1 бал + 10 балів)
Сам. робота	10 балів							10 балів						
Поточн. контроль	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)							Модульна контрольна робота 2 (25 балів)						
Модулі	Змістовий модуль III													
Назва модуля	Modern Ways of Communication													
Кільк. балів за модуль	132 бали													
Практичні	1	2	3	4	5	6	7							
Теми практичних занять	The role of communication in global world (1 бал + 10 балів)	Global communication trends (1 бал + 10 балів)	Using the telephone. Texting in English (1 бал + 10 балів)	Internet communication (1 бал + 10 балів)	Social sites (1 бал + 10 балів)	Writing letters (1 бал + 10 балів)	Verbal and nonverbal communication (1 бал + 10 балів)							
Сам. робота	10 балів													
Поточн. контроль	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)													
Підсумк. к.	Максимальна к-сть балів – 336, коефіцієнт розрахунку K – 3,36													

8. Рекомендовані джерел

Основні

1. Гапонів А. Б., Возна М. О. Лінгвокраїнознавство. Англomовні країни. –Вінниця: Нова кн., 2005. – 462 с.
2. Веклич Ю.І. Англomовні країни (English-speaking countries): навчально-методичний посібник з країнознавства для студентів вищих навчальних закладів / Ю.І. Веклич, С.В. Соколовська. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2011. – 288 с.
3. Яшенкова О. В. —Лінгвокраїнознавство. – К.: КНУ ім. Шевченка, 2006. – 335 с.
4. McCrum R. TheStoryofEnglish. – NewYork: BrooklynBooks, 1986. – 275 p.
5. Сакун А. В. Спецкурс —Лінгвокраїнознавство – К.: МАУП, 2003. –223 с.

Додаткові

1. Веклич Ю.І. Країнознавство (Курс лекцій). – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2004. – 167 с.
2. Yakovenko N. A Concise British History. – Kiev: Bohdana, 1999. – 192 p.
3. BritainintheEuropeanUnion. – London.: ForeignandCommonwealthOffice, 1995. – 39 p.
4. Веклич Ю.І. Geographyof Great Britain = Книга для читання з географії Великої Британії (англійською мовою): Посібник з курсу «Країнознавство» /Укладач Ю.І. Веклич. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2004. – 66 с.
5. Полупан А.П. English-speaking countries. A culturalreader. – Х.: Країна мрій, 2002. – 208 с